

Tehdy byl Ježíš Duchem vyveden na poušť, aby byl pokoušen od d'ábla. Postil se čtyřicet dní a čtyřicet nocí, až nakonec vyhladověl. Tu přistoupil pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, řekni, ať z těchto kamenů jsou chleby.“ On však odpověděl: „Je psáno: 'Ne jenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.'“ Tu ho vezme d'ábel do svatého města, postaví ho na vrcholek chrámu a řekne mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů; vždyť je psáno: Svým andělům dá příkaz a na ruce tě vezmou, abys nenarazil nohou na kámen!“ Ježíš mu pravil: „Je také psáno: 'Nebudeš pokoušet Hospodina, Boha svého.'“ Pak ho d'ábel vezme na velmi vysokou horu, ukáže mu všechna království světa i jejich slávu a řekne mu: "Toto všechno ti dám, padneš-li přede mnou a budeš se mi klanět." Tu mu Ježíš odpoví: „Jdi z cesty, satane; neboť je psáno: Hospodinu, Bohu svému, se budeš klanět a jeho jediného uctívat.“ V té chvíli ho d'ábel opustil, a hle, andělé přistoupili a obsluhovali ho.

Mt 4,1-11

Milí bratři a milé sestry,

Dříve než začneme jednotlivá pokušení rozebírat, řekněme jednu důležitou věc. Když na člověka přijdou pokušení a napadnou ho nejrůznější třeba i divné věci, není to nic špatného ani odsouzeníhodného. Mnoho lidí se za pokušení stydí a bojí se o nich mluvit. Ježíšův příběh by nás z toho mohl a měl vyléčit. Tak jako se naše tělo musí učit překonávat slabost a pohodlnost, musí se i naše mysl a vůle učit překonávat strach, pocit marnosti, netrpělivost či hněv. Vždycky, když se člověk rozhodne pro dobrou věc, je třeba počítat s tím, že přijdou překážky a protivenství.

Jaký však může mít pro člověka smysl - nejíst? Dnes myslíme především na důvody zdravotní. Většinu z nás by - zvláště po vánočních svátcích - dvou až třídenní půst jenom prospěl. Ale v bibli jde o něco jiného. Půst je v podstatě trénink, při němž se člověk připravuje na splnění Božího úkolu. Možná to zní až příliš sportovně, ale je tomu opravdu tak. Chce-li člověk něco dokázat, má-li před sebou nějaký cíl, musí mít především pevnou vůli a sílu, aby ho dosáhl. Vždycky když člověk o něco usiluje, potřebuje se soustředit, překonávat překážky a něco si odříct. Zná to každý sportovec, ale měl by to vědět i každý křesťan. Když den či dva nebudu jíst, samo o sobě to nemá žádný náboženský ani etický význam, ale člověk si tím cvičí své odhodlání, vůli a trpělivost. Je to docela prosté. Pokud bych si nedokázal odříct jídlo, na které mám chuť a posléze i hlad, jak si pak dokážu říci, že nevzdám dobrou věc, když přijdou překážky a protivenství. Člověk, který chce žít jako křesťan, se musí někde naučit ovládat svou pohodlnost, lenost, obavy, úzkosti, pocity zbytečnosti, svou urážlivost i ješitnost. Nejjednodušší způsob, jak se těmto lidským slabostem postavit a nenechat se jimi určovat je, naučit se bojovat se svým hladem. Není to nic nesplnitelného a ještě na tom ušetříme. Jen si z toho nesmíme dělat zásluhu. Cílem není nejíst, cílem není Pánu Bohu něco dokazovat, ale posílit svou vůli tak, abych nebyl bábovka. Cílem je, abych mohl naplnit tak důležité a bohudíbející úkoly, jako je milování nepřátel, odpouštění viníkům, trpělivá výchova dětí, péče o nemocné či svědectví o Kristu vlastním slovem i příkladem.

A ještě jedna důležitá věc: Náš příběh nechce říci, že člověk musí všechna pokušení překonat a bude odsouzen, když jim podlehně a neodolá. Náš příběh ukazuje, že pokušení přicházejí na každého a je třeba se na ně poctivě připravit. Je dobré se na ně trénovat a nedat se jimi zaskočit. Když člověk pokušení odolá, smí z toho mít radost a být Bohu vděčný. Díky překonaným pokušením dokážeme veliké věci. Náš příběh ukazuje, že proti pokušení se lze bránit prostředky, které máme všichni k dispozici - důvěrou v Boha, modlitbou, Božím slovem a pokorou. Ale i když některým pokušením podlehneme, není to konec a tragédie. Je tu Ježíš, který všem pokušením odolal - ne kvůli sobě, nýbrž kvůli nám. Jeho statečnost a spravedlnost Bůh připočetl nám! Náš příběh tedy není jen Ježíšovo ale především naše vítězství. O to větší máme motivaci a chuť jít v jeho šlépějích a nedat se pokušením tak snadno zaskočit a udolat.

V první zkoušce vyzval d'ábel Ježíše, aby využil své moci, udělal z kamenů chleby a utišil tak svůj hlad po čtyřicetidenním dobrovolném půstu. Čtyřicet dnů se pokládá za maximální dobu, kdy člověk vydrží bez jídla. Ježíš byl tedy u konce svých sil a byl nejvyšší čas hladovění ukončit.

Pointa pokušení je v tom, že Ježíš na rozdíl od nás tu moc - učinit z kamenů chleby - skutečně měl. Vždyť nasýtil tisícový zástup dvěma rybami a pěti chleby. Jindy z šesti věder vody udělal šest beček dobrého vína. Proč tedy nevzal do rukou kámen a nepožádal svého nebeského Otce, aby mu ho proměnil v bochník chleba?

Protože v tomto případě šlo o něco mnohem důležitějšího než je kus chleba. Ježíš byl Boží Syn, který se z lásky k nám stal člověkem a člověkem měl zůstat až do své pozemské smrti. Ježíš měl od Boha mandát pomáhat druhým, ale ne sám sobě! Který člověk si může na poušti proměnit kameny v chleby? Žádný. Každý člověk musí hladovět a pokorně čekat na Boží pomoc. A proto Ježíš na Boží pomoc pokorně čeká, ačkoli si mohl jako Boží syn stvořit jídlo z ničeho. Ale Ježíš přemohl svůj hlad ne pomocí zázraku, ale důvěrou a nadějí, že Bůh splní své slovo a nasýtí ho - což se nakonec skutečně stalo. Ale až po více než čtyřiceti dnech. Ono poněkud záhadné, nejen samým chlebem živ je člověk, ale každým slovem, které vychází z Božích úst znamená, že člověk se nemá řídit pouze tím, co chce on sám, ale být trpělivý a doufat, že Bůh splní své sliby a pomůže nám.

Přeneseno do naší lidské roviny to znamená, abychom nehledali v bibli a ve svém vztahu k Bohu osobní výhody. Víra není cesta k dosažení úspěchu. My však právě taková místa a zaslíbení v bibli rádi hledáme a ochotně jim věříme. Líbí se nám každý verš, který nám slibuje, že se budeme mít lépe než druzí. Taková místa však musíme číst s velkou pokorou. Neplatí nám osobně, ale všemu Božímu lidu. Následovat Ježíše Krista neznamena být úspěšný, ale dávat druhým lidem přednost před sebou samým. A to nejen tehdy, když nastoupí někdo starší do plného autobusu, ale v našem chování, myšlení a modlitbách. Křesťan si musí dávat pozor, aby mu víra nesloužila jen k tomu, že bude s Boží pomocí řešit své vlastní problémy a starosti. Bible není návod, jak to udělat, aby se člověku vedlo lépe než druhým. Bible nás volá do služby. Ježíš nás volá k sebezapření, oběti, lásce a odpuštění. Zcela konkrétně řečeno -apoštol Pavel měl dar uzdravování, ale sám zůstával nemocný a postižený. Sbíral peníze pro druhé, ale sám zůstával chudý a živil se po nocích vlastní prací. Jeho modlitební zápas není zápas o vlastní prospěch a štěstí, ale o sbory a lidi, které získal pro Krista. Stejně by to mělo být i s námi. To, že nám víra přináší radost a štěstí je až něco navíc, co by nemělo být na prvním místě našeho snažení. Kdo tomuto pokušení odolá, dokáže v životě veliké věci. Kdo umí dát sám sebe do závorky, dokáže prosadit a uskutečnit víc, než by sám čekal. Díky Bohu, který nám k tom dává sílu.

Druhé pokušení se odehrálo na vrcholu chrámu, odkud má Ježíš demonstrativně skočit a dokázat tak pravdivost Božího zaslíbení. Copak o něm není v žalmu napsáno: Svým andělům dám příkaz, aby tě snesli na rukou a tys nenarazil nohou na kámen? Ježíš však, jak známo, neskočil, protože nechtěl pokoušet Boha. Věřil, že mu Bůh pomůže, až to bude skutečně třeba. A Pán Bůh mu skutečně pomohl, třeba když ho chtěli v Nazaretu svrhnout ze skály. Ale nutit Boha, aby zasáhl, když mi to chceme, Ježíš odmítl. Boží zaslíbení platí, ale nelze si je vybírat jako by to byl nějaký bonus, který máme k dobru.

Přeneseno do lidské roviny, měli bychom si dávat pozor, abychom svou vlastní aktivitou nechtěli Pána Boha nutit, aby nám pomáhal a požehnal. Pána Boha nelze žádným způsobem vyprovokovat k činu. Boží pomoc nelze vyvolat naší horlivou činností a aktivitou. Není možné se jen tak nazdařbůh do něčeho pustit a čekat, že nás v tom Bůh nenechá.

Když si někdo z vlastní iniciativy řekne: Já chci pomáhat lidem. Já budu svědčit o Kristu. Já chci učit děti. Pán se k mé práci jistě přizná, je to hezké, ale nestačí mít jen dobrý úmysl. Nestačí si v bibli přečíst: Já tě posílám.

Když někdo něco moc chce, většinou to nebývá od Pána Boha. Když nás něco napadne a hledáme k tomu v bibli oporu, snadno ji tam sice najdeme, ale nebývá to Boží slovo pro nás. Pokud Pán Bůh lidi někam posílal, skoro vždycky se jim tam nechtělo a předem to odmítali. Bible tedy neslouží k tomu, abychom si jí posvětili naše počínání, ale k naslouchání a objevování úkolů, které nám většinou nesedí a na které se spíš necítíme, než abychom se do nich hrnuli. To znamená, nevymýšlejme si jak bychom mohli vyniknout, ale až nás někdo osloví, abychom ve sboru s něčím pomohli, neodmítejme ho. Možná právě to, z čeho se nám klepou kolena a do čeho se nám nechce, je to právě místo a služba, kde nás Bůh potřebuje.

Třetí pokušení se odehrálo na vysoké hoře, z které bylo možné přehlédnout všechna království a na které ďábel Ježíšovi nabídl veškerou moc, jestliže se mu pokloní. I když se zdá být toto pokušení poměrně průhledné, ve skutečnosti bylo velmi rafinované. Kdyby Ježíš uznal ďáblovu moc, mohl snadno dosáhnout svého cíle a stát se Pánem celého světa. Nemusel by procházet jednu vesnici za druhou, kázat u jezera a na opuštěných místech, nemusel by nikoho o ničem trpělivě přesvědčovat, vymýšlet nová a nová podobenství, ztrácet čas s nemocnými, diskutovat s farizeji a především trpět a umírat na kříži. Ježíš mohl své poslání splnit hned na počátku bez zbytečných komplikací a okolků. A přece tak neučinil a zvolil cestu bezmezní lásky a oběti. Nepřišel nám vládnout mocí a silou, ale tiše se uchází o naši důvěru. Nechce vládnout poslušným otrokům, ale svobodným lidem, kteří za ním půjdou dobrovolně.

Přeneseno do lidské roviny, i nám se někdy nabízí možnosti, jak dosáhnout dobrých cílů, ale špatnými a nevhodnými prostředky. Z bible můžeme vyčíst mnoho dobrých věcí, které by stálo za to uskutečnit a realizovat. Ale nestačí mít jen dobrý cíl. Je třeba hledat i dobré cesty, které k nim vedou. Ty dobré cesty jsou však vždycky mnohem těžší a delší než ty, které nám nabízí tento svět a možnosti, které v něm máme. Evangelizace je jistě potřebná. Dá se dělat mnoha způsoby. Ale zdaleka ne všechny jsou přípustné. Evangelium není zboží, které máme za úkol za každou cenu prodat. Dnes by asi nebyl problém zadat si u příslušné agentury reklamní kampaň, která by zvýšila religiozitu českého národa, řekněme o deset procent. Stalo by tu řadu peněz, ale ty bychom přece dokázali vybrat. Nebo bychom mohli pomocí šikovného lobingu změnit zákony, aby byly některé hříšné věci postaveny mimo zákon. Jenže hřích se neodstraní zákonem, ale odpuštěním a pokáním. A to chce víc času, více lásky a více modliteb.

Je snazší věci opsat než se je naučit. Je snazší něco předstírat než přiznat vlastní slabost. Je snazší použít malou lež, než něco složitě vysvětlovat. Je snazší něco zakázat, než získat lidi pro něco lepšího. Je snazší druhým poroučet než jít vlastním příkladem. Je snazší si naříkat, než poctivě pracovat a modlit se.

Pane Ježíši Kriste, děkujeme Ti, že jsi odolal všem pokušením, abys nás mohl zachránit ze zajetí našeho hříchu a slabosti. Prosíme, nauč nás bránit se pokušením, abychom mohli mít radost, že jsme v životě něco dobrého dokázali a naplnili. A když podlehneme, ujisti nás svým odpuštěním a dej nám sílu postavit se zlému s novým odhodláním. Amen